

TİB TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ AYLIK BÜLTENİ

Sahibi : TiB Adına Aydın Köymen

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : Yıldırım Koç

Adres | Necatibey Cad. 47/9 Tel : 18 18 72

EYLÜL 1974

İÇİNDEKİLER:

DERNEK HABERLERİ

ULUSLARARASI İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ TOPLANDI

KIBRIS'IN EKONOMİK YAPISI

YUNANİSTAN: Ekonomik Gelişmeler

YUGOSLAVYA: Ekonomik Gelişmeler

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN TÜRKİYE VE YUNANİSTANDAKİ
ÇIKARLARI

A.B.D.'NİN EN BÜYÜK ENDÜSTRİ ŞİRKETLERİ YAYINLANDI

YURTDIŞINDAKİ İŞÇİLER

İŞTEN ÇIKARTMALAR ARTIYOR

A.B.D.'NİN TEKNOLOJİK ÖNDERLİĞİ

TÜRKİYE BASINI VE TİB

ALİ GEVGİLİLİ, MİLLİYET, 7 Ağustos 1974

KEMAL SÜLKE, YENİ ORTAM, 23 Ağustos 1974

SAYIN OKUYUCU; TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ AYLIK BÜLTENİ, ÜYELERİMİZİN
ÖDENTİLERİNDEN ELDE EDİLEN GELİRLERLE BASILIYOR. BASIM VE DAĞITIM
MASRAFLARININ ARTMASI, BUNA KARŞIN BÜLTENİN 2 000 ADET BASILARAK
ÜCRETSİZ OLARAK DAĞITILMASI BÜYÜK BİR MALİ YÜK OLUŞTURMAKTADIR.
BÜLTEN MASRAFLARININ KARŞILANMASI İÇİN BAĞIŞLARINIZI RİCA EDİYORUZ.

TİB

DERNEK HABERLERİ

-Tüm İktisatçılar Birliğince Düzenlenen Eylül Ayı Konferans Dizisi nin Programı Şu Şekildedir :

11 Eylül Çarşamba	TEVFİK ÇAVDAR	Türkiyede Kentsoylular, Gücü ve Etkinliği
18 Eylül Çarşamba	ORHAN KURMUŞ	19.Yüzyılda Ege'de İngiliz Emperyalizmi
25 Eylül Çarşamba	CENAN BIÇAKÇI	Türkiyede Sendikacılığın Bugünkü Durumu

- Tüm İktisatçılar Birliği üyeleri 19-20 Eylül tarihlerinde İstanbul'da yapılacak olan Ulusal Kaynaklar Kongresine üç tebliğ sunacaklardır. .
Tebliğ konuları şöyledir:

AYDIN KÖYMEN		Çokuluslu Tekeller ve Türkiyede İlaç Sanayii
YILDIRIM KOÇ		Türkiye'de Madencilik Alanında Yabancı Sermaye Yatırımları
MEHMET TANJU AKAD	...	Petrol Emperyalizmi ve Türkiye

- Birliğin bu ayki bilimsel çalışmaları arasında Yabancı Sermaye raporu ve Mimarlar Odası için yapılan Orta-Doğu nun Sosyo Ekonomik Yapısı adlı araştırmalar vardır.

- Tüm İktisatçılar Birliğinin yakında İstanbul, İzmir ve Güney Bölgesi subeliri açılacaktır.

- Uluslararası İktisatçılar Birliğinin 4. Dünya İktisatçılar kongresi Macaristanın başkenti Budapeşte'de toplandı. 74 ülkeden 1600 iktisatçı-
nın katıldığı kongrenin açılışında konuşan Macaristan Başbakanı Jeone
FOCK, dünya ülkelerinin ekonomik alanda işbirliği yapmaları gerektiğini
beşirtti.

24 Ağustos'a kadar süren kongrede ülkeler arasındaki işbirliği ile ilgili uluslararası, bölgesel ve sektörlerle/göre çeşitli konular ele alındı. Kısa adıyla UNESCO olarak bilinen Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı tarafından 1950 yılında kurulan Uluslararası İktisatçılar Birliği (UAİB) daha önceki toplantılarını 1958, 1962 ve 1968 yıllarında yapmıştı.

KIBRIS'IN EKONOMİK YAPISI

1. Ekonomik Göstergelerdeki Gelişmeler

Kıbrıs, Haziran 1973'te Avrupa Ekonomik Topluluğu ile yaptığı Birleşme Antlaşması sonucu, İngiltere'ye olan ekonomik bağımlılığını azaltma yönünde ilk adımı atmıştır. Bu hareket, Haziran 1972'de Kıbrıs lirasının İngiliz sterlinine olan bağımlılığını kaldırma uygulamasını izlemiştir. Böylece, Kıbrıs ekonomisi AET pazarında, önemli ihraç malları olan turuncgiller, patates, meyva ve bakır için artan bir rekabetle karşılaşacağı yeni bir döneme girmektedir.

Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulduğu 1960 yılından sonraki dönemde, Kıbrıs ekonomisi hızlı bir gelişme kaydetti. Gayri safi milli hasılanın yıllık ortalama artış hızı Birinci Kalkınma Planı dönemi olan 1962-66 yıllarında yüzde 6 ve İkinci Kalkınma Planı döneminde (1967-71) ise yüzde 8'lik bir düzeye erişmiştir. Ortalama fiat artışı yüzde 2'dir ve bu değer uluslararası standartlara göre düşüktür. Politik belirsizliğe rağmen ülkeye giren önemli ölçüdeki yabancı sermaye ile desteklenen özel yatırımlar bu dönemde görece olarak yüksek bir düzeyde gerçekleşmiştir.

Ekonominin birçok sektöründe yüksek bir verimlilik elde edilmiştir. Gayri safi milli hasılanın yüzde 20'sini oluşturmaya devam eden tarım malları çeşitlendirilmiştir ve başarılı bir sulama sayesinde ihraç ürünlerinde, özellikle turuncgillirde, hızlı bir üretim artışı sağlanmıştır. Madencilik endüstrisindeki üretimin azalışı, sanayi ve turizm kesimlerindeki gelişmelerle fazlasıyla telafi edilmiştir. İşsizlik hızla azaltılmış, yurt dışına işçi göçü 1960'larda toplam emek gücünün yüzde 3'ü kadarken, 1972 yılında bu oran yüzde 1'e indirilmiştir.

Ekonominin dış ilişkileri önemli ölçüde güçlenmiş, bu da ödemeler dengésinin 1960-1972 yılları arası her yıl fazla vermesiyle desteklenmiştir. Buna karşılık turuncgiller ihracatının artmasına rağmen, dış ticaret açığı büyümüş, fakat bu açık hızla artan turizm gelirleri, yüksek seviyedeki askeri yardımlar ve net sermaye girişleri kapamıştır.

Bu başarılarla rağmen, ekonominin bazı darboğazları vardır. Tarım ve sanayi bazı yapısal sorunlarla karşı karşıyadır. Tarımda, özellikle su sıkıntısı nedeniyle, verimlilik düşüktür. Çiftliklerin küçük ve dağınık bir durumda oluşu, mekanikleşmeyi hem zorlaştırmakta, hem de masraflı artırmaktadır. Buna rağmen üretimin yönlendirilmesi, modernizasyon ve toprak birimlerinin birleştirilmesi konularında bazı başarılar elde edilmiştir. Desteklene alana ve çeşitli diğer hükümet tedbirleriyle, çiftçiler karışık ürün ekimine teşvik edilmiş, hayvan ürünleri artırılmış ve Ortak Pazar'daki muhtemel olanaklar dikkate alınarak meyva ve sebze üretimi artırılmış ve çeşitlendirilmiştir.

İnalat sanayiinde belirgin nitelikler düşük verimlilik ve çok sayıda küçük birimlerdir. Bu sektörün gelişimi, hammaddelerdeki darlık, vasıflı işçi azlığı ve uzun-dönem finansman sisteminin iyi işlememesi nedenlerine bağlı olarak bir darboğaz içindedir. Üçüncü Kalkınma Planı'nda (1972-76) gayri safi milli gelirden yüzde 7.2'lik ortalama yıllık artış hızının sürdürülmesi öngörülmüştür. Ekonominin bütün sektörlerinin, madencilik dahil, bu genişlemenin pay alacakları tahmin edilmektedir. Söz konusu büyüme, ekonominin en önemli tek sektörü olmaya devam eden tarım, inalat, sanayi ve turizm ile sağlanacaktır. Tarımda uygulanmaya başlanan yeni bir takım tedbirlerle verimliliğin artması beklenmektedir. Buna ek olarak, daha tutarlı bir sanayi yapısı oluşturmak amacıyla hammaddelerin tam anlamıyla değerlendirilmesi ve sanayi malları ihracatının teşvik edilmesi yönünde politikalar uygulanmaya başlanmıştır.

II. Kuraklığın Etkisi:

En son ekonomik gelişmeler, on yıl önceki dönemle tam bir çelişki içindedir. Son üç yıl içinde, ekono mi kuraklıktan önemli ölçüde zarar görmüştür ve 1973 yılı en kötü yıldır. Geçer (reel) gayri safi milli hasılanın 1972 yılındaki büyüme hızı yüzde 5 civarında iken, 1973 yılında bu hızın yüzde 0 civarında olması beklenmektedir. Buna karşılık enflasyon oranı 1972 yılında yüzde 5'ten 1973 yılında yüzde 10'a yükselmiştir.

Kuraklık, 1973 yılında tarımsal üretimin yüzde 20'sini oluşturan tahıl ürünlerini tahrip etmiş, hayvan ürünleri... sanayiini sektöre uğratmış ve tarım-dışı kesimlerde olumsuz etkilere yol açmıştır. Önemli ihracat malları olan turuncgiller ve patates üretimindeki olumlu gelişmelere rağmen, tarımsal üretimin hacmi ciddi bir şekilde düşüş göstermiştir. Buna karşılık, turizm ve inşaat sektörlerindeki genişlemelerle desteklenen tarım-dışı kesimlerde büyüme devam etmiştir.

Enek gücünün üçte biri tarımda istihdam edilmekte ve kuraklık kaçınılmaz olarak tarımsal gelirleri düşürmektedir. Ancak bu durum bütçe tedbirleriyle kısmen giderilmiştir. Harcanabilir gelirlerdeki yavaşlayan artış, gerçek (real) özel tüketimde artış hızını da azaltmaktadır. Kamu tüketimi ise oldukça hızlı bir düzeyde artış göstermiştir. Kısmen kuraklığın giderilmesi amacıyla yapılan acil harcamalar bu gelişimi belirlemiştir. Ancak planlanmış kalkınma harcamaları bu acil fonlara olanak yaratmak için kısılmıştır.

Fiat artış hızı 1972-73 döneminde yükselmiştir. Bu yükselmeler gıda ve ithal malları fiyatlarındaki önemli artışlara bağlıdır. Yükselen ithalat fiyatlarının ekonomi üzerindeki etkisini azaltmak için, Kıbrıs lirasının sterlin ile olan bağılılığı, sterlinin 1972 yılı ortalarında dalgalanmaya bırakılmasından sonra kaldırılmıştır. Bunun sonucu Kıbrıs lirası değer kazanmıştır.

Mallar, hizmetler ve transferlerdeki ödemeler dengesi açıkları 1973 yılında büyümüştür. Buna karşılık, ihracat iyi bir gelişim göstermiş ve 1973 yılının ilk 9 ayında kazançlar 1972'nin aynı dönemine oranla yüzde 20 daha yüksek bir düzeyde gerçekleşmiştir. Sulama sayesinde kuraklıktan etkilenmeyen turuncgiller ve patates-te iyi ürün alınmış ve bu mallarda uluslararası fiyatlar yüksek bir düzeyde oluşmuştur. Dışticaret açığı ise hızla artan ithalat nedeniyle büyümeye devam etmiştir.

Görünmeyen kalemlerden, özellikle turizmden, elde edilen gelirler büyümeye devam etmiştir. 1973 yılında turist sayısındaki artış 1972 yılına göre yüzde 20 civarında olmuştur. Ancak görünmeyen kalemlerdeki artış istendiği ölçüde sağlanamadığı için büyüyen dış ticaret açığı kapanamamıştır. Buna ek olarak, İngiltere'nin uygulamaya başladığı kısıtlamalar nedeniyle, 1973 yılında Kıbrıs'a net yabancı sermaye girişinde, daha önceki yıllara oranla azalma ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu olarak, Kıbrıs Cumhuriyeti tarihinde ilk kez 1973 yılında ödemeler dengesi açığı ortaya çıkmıştır. Bütün bu olumsuz gelişmelere rağmen, resmi uluslararası döviz rezervleri yeterli bir düzeyde bulunmamaktadır. Örneğin 1973 yılı Aralık ayı sonunda toplam rezervler 254 milyon SDR'ye (Özel Çekme Hakkı) eşittir. Bu da 10 aylık ithalatı karşılayabilecek bir düzeyi belirtmektedir.

1972 yılından bu yana yetkililerin en önemli sorunu, aşırı artış gösteren kamu harcamalarının aracılığıyla, enflasyon doğrultusunda ek baskı getirmeden, tarımdaki olumsuz gelişmelerin etkilerini önlemek olmuştur. Mali politika, 1973 yılında genişleyici bir niteliğe sahip olmuştur. Bu ise, genel kamu sektörü açığını gayri safi milli hasılanın yüzde 1'ine eşit bir oranda artırmıştır. Buna rağmen, bu genişleme 1972'deki yüzde 1.7'lik açığa karşılık daha düşük bir düzeyi belirtmektedir. Böylece, genel kamu sektörü muamelelerindeki açık 1972 yılındaki 5 milyon Kıbrıs lirasından 1973 yılında 8 milyon Kıbrıs lirasına yükselmiştir.

Son yıllarda, kamu harcamaları gelirlerden çok daha hızlı artış göstermiştir. Özellikle kamu harcamaları, 1969 yılında gayri safi milli hasılanın yüzde 4.2'lik düzeyinden, 1972'de hızla gayri safi milli hasılanın yüzde 5.8'e eşit bir düzeye yükselmiştir.

1.1 III. Parasal Gelişmeler:

Para yetkilileri, sadece son senelerde parasal idarenin Merkez Bankası'nın 1963'teki kuruluşuyla birlikte ortaya çıkan araçlarını uygulamaya başlamışlardır. Sterlinin 1967'deki devalüasyonunu takiben hızlanan fiat artışları, yetkilileri, 1969 yılında niceliksel kredi tavanları sistemini uygulamada aceleye soketmiştir. Fiatlar üzerindeki baskıların hafiflemesi ile yetkililer 1970 yılında kredi tavanı uygulamasını gevşetmişler, buna karşılık rezerv ihtiyaçlarıyla ilgili yükümlülükleri artırmışlardır. Aynı zamanda, Merkez Bankası, Londra para piyasasına akan fonlara engel olmak ve ticari bankalar arasında rekabeti teşvik etmek amacıyla, daha etkili bir faiz oranı politikası uygulamaya başlamıştır. Niceliksel

5-

kısıtlamalar 1970 yılının sonunda resmi olarak yürürlükten kaldırılmıştır. Bankalar 1 Ocak 1971 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yüzde 25'lik asgari likidite oranı ve Şubat 1972'den itibaren de yüzde 20'lik bir oranı uygulamaya zorunlu tutulmuştur.

Para arzında 1971 ve 1972 yıllarında yüzde 20'yi aşan hızlı genişleme, 1973 yılında özellikle ödemeler dengesindeki fazlanın ortadan kalkması nedeniyle, azalan bir eğilim göstermiştir. Ancak likidite üzerinde genişleyici etkiye sahip kamu sektörü nakit açığı bu genişlemeyi kısmen engellemiştir. Özel sektöre giden kredilerin genişleme hızı 1973 yılında da güçlü bir şekilde devam etmiş ve 1972 yılına oranla yüzde 20 bir artış göstermiştir. Likiditedeki hızlı artışa rağmen yetkililer, kuraklığın ekonomik faaliyetler üzerindeki olumsuz etkilerini asgariye indirmek amacıyla, genişletici para politikalarını 1973 yılında da uygulamaya devam etmişlerdir. Ancak Eylül 1973'te Merkez Bankası bankalara bir yazı göndererek, tüketim harcamaları ve arsa spekülasyonu için kredi verilmesini kısımlarını istemiştir.

IV. Petrol Bunalımının Etkileri:

Kıbrıs, bilindiği kadarıyla, ne toprakaltı petrol kaynaklarına sahiptir, ne de hidroelektrik enerji üretimine olanak yaratabilmiştir. Şimdiki durumda, enerji ihtiyacının çoğu ithal edilen yakıtla çalışan termoelektrik generatörlerle karşılanmaktadır. Yakıt ve yağ ithalatı (bunun yüzde 95'i petroldür), 1972 yılında 8.4 milyon Kıbrıs lirasını bulmaktadır, ki bu da toplam ithalatın yüzde 7'si kadardır. Ocak 1972'de Kıbrıs Petrol Rafinerisi üretime geçmiş ve ham petrol ithalatı, işlenmiş petrol ürünlerine oranla hızlı bir artış göstermiştir. Bundan sonra da petrol ithalatı kaynağında da değişme olmuş ve 1972 yılında Suudi Arabistan toplamın yüzde 33'ünü, Irak ise toplamın yüzde 25'ini sağlamış; buna karşılık Avrupa ülkeleri 1971 yılındaki yüzde 82'lik bir orandan, yüzde 27'lik bir orana düşmüştür. Sovyetler Birliği'nin toplam içindeki payı ise yüzde 11 civarındadır.

Yükselen petrol fiyatlarının 1973 yılının birinci yarısında ilk eldeki etkisi petrol rafinerisinden elde edilen yabancı döviz gelirlerini engellemesi olmuştur. Petrol fiyatlarından bundan sonraki artışlar enflasyon oranını artıracak ve ithal maliyetini yükseltecektir. Yabancı şirketler bir süreden beri Kıbrıs'ta petrol arama faaliyetlerini sürdürmektedir. Ancak henüz ümit verici bir sonuç alınmış değildir. Bu nedenle dünya ekonomisindeki gelişmelerin Kıbrıs ekonomisine de belli ölçülerde yansması kaçınılmazdır.

Derleyen: MUSTAFA DANIŞMAN

YUNANİSTAN

Ticaret filosu: Yunanistan Deniz Ticareti Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre Yunan ticaret filosu 3 110 gemiden oluşmakta ve bu gemiler 23.91 milyon gros tonu bulmaktadır (31 Temmuz 1974 tarihinde). Bir yıl önceki rakamlar ise 3 055 gemi ve 21.87 milyon gros tondur.

Yunan bandıralı gemiler arasında 2 118 yük gemisi (13.72 milyon ton kapasiteli), 466 tanker (9.34 milyon ton) ve 307 yolcu gemisi (770 bin ton) bulunmaktadır.

Ödemeler Dengesi: 1974 yılının ilk altı ayında Yunanistan ödemeler dengesi açığı 785 milyon dolardır. 1973 yılının ilk altı ayında ise bu açık 616 milyon dolar idi.

YUGOSLAVYA

OECE tarafından hazırlanan bir raporda Yugoslavya'da yabancı yatırımlar üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması istenilmektedir. 1967 yılında yabancı yatırımlara izin verilmesinden beri 97 ortak yatırım gerçekleştirilmiştir. 854 milyon doları bulan bu ortak yatırımların yüzde 83'ü Yugoslav ortaklara aittir. OECD raporunda talep edilen değişiklikler arasında yabancı sermaye oranını yüzde 49 ile sınırlandıran hükmün kaldırılması ve kâr transferlerine izin verilmesi bulunmaktadır.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'NİN TÜRKİYE VE YUNANİSTAN'DAKİ ÇIKARLARI

Kıbrıs olayları ile kapitalist bloka bağlı iki NATO ülkesi karşı karşıya geldi. Kapitalist blok içinde çelişkilerin çözülmesinde Amerika Birleşik Devletleri'nin çıkarlarının yönlendirici gücü günümüzde son derece açıktır. Bu konuda yarar sağlayacağı kanısıyla bir Amerikan dergisinin 5 Ağustos 1974 tarihli sayısında yayınlanan bazı verileri sunuyoruz.

A.B.D.'nin Türkiye ve Yunanistan'daki Çıkarları

Türkiye'de

A.B.D.'nin Türk toprakları üzerinde 24 hava, radar ve haberleşme tesisi vardır. Buralarda 7 000 Amerikan askeri görevlidir. Askerlerin beraberindeki kişilerin sayısı da 7000 civarındadır.

A.B.D. İkinci Dünya Savaşı'nın sonundan YARDIMI beri 6 milyar dolar kadar. Bu miktarın % 60 kadarı askeri yardım. Halen yılda 100 milyon dolar.

Ticaret Türkiye'ye ihracatı: 350 milyon dolar.
Türkiye'den ithalatı: 150 milyon dolar.
Yatırım tutarı 150 milyon doların YATIRIM üstünde

Yunanistan'da

A.B.D., Atina'yı Altın Filo için us olarak kullanmakta, haberleşme merkezleri ve birliklerini bulundurmaktadır. 10 000 kadar Amerikalı mevcuttur.

İkinci Dünya Savaşı'ndan beri 4 milyar dolar. Yüzde 60'ı askeri yardım şeklinde. Halen yılda 100 milyon dolar.

Yunanistan'a ihracatı: 375 milyon dolar.
Yunanistan'dan ithalat: 100 milyon dolar.
Yatırım tutarı 375 milyon doların üstünde.

Kaynak: A.B.D. Ticaret Bakanlığı ile Devlet Bakanlığı

A.B.D.'NİN EN BÜYÜK ENDÜSTRİ ŞİRKETLERİ YAYINLANDI

A.B.D. tekelleşen sermayesinin yayın organlarından FORTUNE dergisinin yayınladığına göre, A.B.D.'nin en büyük on şirketi, satışları, istihdam ettiği kişi aşağıda gösterilmiştir.

<u>ŞİRKETİN İSMİ</u>	<u>SATIŞI (MİLYON DOLAR)</u>	<u>İSTİHDAM (1000 kişi)</u>
GENERAL MOTORS	35 798.3	810.9
EXXON	25 724.3	137.0
FORD MOTOR	23 015.1	474.3
CHRYSLER	11 774.4	273.3
GENERAL ELECTRIC	11 575.3	388.0
TEXACO	11 406.9	74.9
MOBIL OIL	11 390.1	73.9
INTERNATIONAL BUSINESS MACHINES (IBM)	10 993.2	274.1
INTERNATIONAL TELEGRAPH AND TELEPHONE (ITT)	10 183.0	438.0
GULF OIL	8 417.0	51.6

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en büyük şirketler yabancılarımız değildir. Türkiye'de bu şirketlerin yerli tekelleşen sermaye ile ortak yatırımları vardır.

600 000'den fazla yurttaşımız kendi istekleriyle yabancı ülkelerde işçi olarak çalışıyor, yüzbinlercesi de yurt dışına çıkmak için sıra bekliyor. Birçok uzman işçi, memur, öğretmen, teknisyen niçin buralara gidiyor, buralarda hangi şartlar altında çalışıyor, emperyalist tekeller bu kişileri niçin istiyor ve başka ülkelere durumu nedir?

Emperyalist ülkelere bugün 10 milyon kadar yabancı işçi çalışıyor. Bunların 1.2 milyonu İtalyan, 900 000'i Yugoslav, 600 000'den fazlası Türk, 700 000 kadarı İspanyol, 550 000'i Portekizli, 300 000'i Yunanlı ve 700 000' kadarı da Kuveyt Afrikalıdır. Milyonlarca işçi Avrupa'daki gelişmiş kapitalist ülkelere emperyalistlerin emri altında ikinci sınıf vatandaş muamelesi görür, horlanır, palarda yaşar. Tüm bu olumsuz yönleri rağmen rağbetin bu kadar büyük olmasının nedeni herşeyden önce bu ülkelerin emperyaliz tarafından geri-bıraktırılmış olmasıdır. Milyonlarca kişinin bu insanlık dışı şartlara koş koş gitmesinin nedeni kendi ülkelerinde yaşamlarını sürdürebilecekleri bir iş bulamaması olmalarıdır. Bu ülkelerin endüstrileşmemelerinin vebali ise uluslararası tekelleri sermayenin, emperyalizmin boynudur.

Emperyalist ülkelere tekeller niçin yabancı işçi ister?

Emperyalist ülkelere işçilerin büyük bir çoğunluğu aristokratlaşmıştır; emperyalistlerin bütün dünyayı talan etmeleri sonucu kendilerine verilen yüksek ücretler ve sağlanan diğer toplumsal yararlar nedeniyle gelişmiş ülkelere işçilere oranla çok daha iyi şartlar altında yaşamaktadırlar. Bunun tabii bir sonucu ise çalışmak için daha fazla para ve daha temiz ve rahat işler istemeleridir. Emperyalist ülkeler işçilerinin çalışmadıkları ve çalışmak için çok daha fazla ücret istedikleri bu işler için gelişmiş ülkelere işsizler ordularına neferleri getirilmektedir.

Az gelişmiş ülkelere sağlanan işçilerin daha ucuza gelmesinin yanı sıra diğer bir etken de emperyalist ülkelere işçi sınıflarına bir gözdağı vermek, onların sendikal mücadelesini baltalamaktır.

Son iki yıldır Avrupa ülkelerinin yabancı işçi talebinde bir düşüş görülmektedir. Toplu işten çıkartmalar yaygınlaşmış, izinlerinden dönen birçok işçi işten çıkarıldıklarını görmüştür. 19 Ağustos 1974 tarihli bir Amerikan dergisinin verdiği habere göre Avrupa'da işten çıkartmalar daha da artacak ve gittikçe artan sayılarda yabancı işçi ülkelere geri gönderilecektir.

Bunun nedene nedir? Emperyalistler gelişmiş ülkelerin işçilerini artık sömürmeyecekler midir?

Olanlar sadece emperyalizmin sömürü yöntemlerinin çeşitliğinin ve çeşitli dönemlerde belirli yöntemlere ağırlık verilmesinin bir sonucudur. Avrupa'da yabancı işçi sayısı artmıştır. İşçilerin Avrupa'ya ilk çıkışını verdiği sathosluktan kurtulmaları, emperyalist ülkelere hakim sınıfların yaşam düzeylerinin ve sömürme derecelerinin farkına varmaları nedeniyle çeşitli ülkelere gelen işçilerin beraberce yaptıkları direnişlerin artması sonucunda çeşitli sosyal haklar elde edilmiştir. Bu ise yabancı işçilerin kapitalistlere olan maliyetini artırmıştır. Yabancı işçilerin maliyeti yerli işçilerin maliyeti arasında fazla bir fark kalmaması ve yabancı işçilerin emperyalist sistem için genel planda bir tehlike oluşturmaması karşısında yavaş yavaş yabancı işçi talebi düşmüş ve çalışmakta olan işçilerin sayıları azaltılmaya başlanmıştır.

Yabancı işçi akımına son verilmesinin tek nedeni işçilerin bilinçlendirilmesi ve direnişi değildir. Ülkeler ve bloklar arasında ilişkilerin artması ve ticaret engellerinin kommasıyla birlikte çokuluslu tekeller olgusu önem kazanmış ve bu ülkelere mal satabilmenin bir yolu olarak buralarda üretimde bulunan (montaj, taşarın ve hafif tüketim malı sanayileri şeklinde) fabrikalar kurulması yoluna gidilmiştir. Eskiden Almanya'da üretimde bulunarak mallarını ihraç eden şirket şimdi gelişmiş ülkelere fabrika açmakta ve böylece gelişmiş ülke

pazarını daha rahat denetleyebilmektedir. Bu olgunun diğer bir yanı ise az gelişmiş ülkelerin ücret düzeylerinde işçi istihdam edebilmesidir. Az gelişmiş ülkelerdeki işçi ücretleri ise, bilindiği gibi, emperyalist ülkelerdeki işçi ücretlerinden çok daha düşüktür. Yani örneğin BASF şirketine bağlı bir fabrika bir Türk işçisini Almanya'da çalıştırdığında ona günde 200 TL ödeyecekse, aynı işçiyi Türkiye'de günde 50 TL'ya istihdam edebilir. Almanya'da günde 200 TL ödemek zorunda olmasının nedeni, buradaki işçi ücretlerinin Türkiye'dekinden çok daha yüksek olmasıdır (Bir taraftan buralardaki işçi sınıflarının mücadelesi, diğer taraftan bu ülkelerin tüm dünyayı sömürmelerinden elde ettiklerinin bir kısmını ihsan etmelerinin sonucu olarak).

Önümüzdeki aylarda Avrupa'da yabancı işçilerin işten çıkarılmalarına artacak ve binlerce Türk işçisi de Türkiye'ye dönmek zorunda kalacaktır. Halen büyük bir sorun teşkil eden işsizliğin boyutlarının bu şekilde daha da büyüyeceği açıktır.

1972 yılı sonunda Yurtdışındaki Türk İşçileri

BULUNDUĞU ÜLKE	ERKEK	KADIN	TOPLAM	YÜZDE DAĞILIM
Federal Almanya	429 885	114 351	544 236	83.16
A.B.D.	---	---	---	---
Avustralya	3 551	231	3 782	0.58
Avusturya	25 521	1 855	27 376	4.19
Belçika	15 036	8	15 044	2.29
Fransa	27 692	130	27 822	4.26
Hollanda	21 212	153	21 365	3.26
İngiltere	1 821	125	1 946	0.30
İsviçre	4 652	599	5 251	0.80
Diğer	7 555	90	7 645	1.16
TOPLAM	536 925	117 542	654 467	100.00

İŞTEN ÇIKARTMALAR ARTIYOR

Genel-İş Sendikası'nın EMEK isimli gazetesinde bildirildiğine göre son günlerde işten çıkarılan işçilerin sayısı 2 500'ü aşmıştır. İşten çıkarılan işçi sayıları ve işten çıkaran şirketlerin isimleri şöyledir:

İskenderun Demir Çelik	800	Ömer Avniyel	160
İzsal Döküm Sanayii	13	Çift Geyik Karaca	60
Kartal Tencke	200	Sürat İplik	25
Süpsan	4	Gamak	35
Bursa Karsan ve diğer otomotiv sanayii	380	Perfek Tüp	25
Çikvaşvili	200	Otosan	30
Yünteks	150	Diğer fabrikalardan tek tek çıkarılanlar	400
Akan Tekstil	100	TOPLAM	2 582

TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ, İKTİSAT BİLİMİNİN HALKIMIZIN EKONOMİK-DEMOKRATİK MÜCADELESİ YARARINA OLARAK KULLANILMASI GEREKTİĞİNE İNANAN TÜM İKTİSATÇILAR VE İKTİSADA İLGİ DUYNANLARA AÇIKTIR. ÜYE OLMAK İÇİN MERKEZİMİZLE BAĞLANTI KURUNUZ.

A.B.D.'NİN TEKNOLOJİK ÖNDERLİĞİ

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki 25 yılın belirleyici niteliği kapitalist blokta A.B.D. tekелci burjuvazisinin ekonomik, askeri ve bunlara dayanarak da politik öncülüğüydü. Fakat 1971 yılı Ağustos ayına kadar bu güç yavaş yavaş eridi ve bu tarihte Amerikan dolarının kapitalist dünyanın güvenilir rezerv parası olma özelliğini yitirmesiyle A.B.D. tekелci burjuvazisinin diğer emperyalist ülkelerden kaynaklanan tekелci burjuvazi üzerindeki egemenliği nitelik değişikliğine uğradı. Fakat A.B.D.'nin tüm olarak kapitalist blok içinde teknolojik önderliği sürmektedir. Bunu en iyi şekilde patent, rüçhan hakkı ve lisans ödemelerinde görebiliriz. Geliştirilen yeni bir teknolojinin başka şirketlerce kullanılabilmesi bu ödelelerin yapılması şartına bağlıdır ve A.B.D. tekellerinin hakimiyeti bu alanda sürmektedir. A.B.D.'ndeki tekелci burjuvazinin diğer ülkelerdeki tekелci burjuvazilerden elde ettiği bu tür gelirler 1966 yılında 1 383 milyon dolardan 1973 yılında 3 200 milyon dolara çıkmıştır. Ters yönde yapılan ödeme ise aynı yıllar için 140 ve 335 milyon dolardır. Görüldüğü gibi A.B.D. tekелci burjuvazisinin kapitalist blok üzerindeki teknolojik hakimiyeti sürmektedir. Bu nedenle Amerikan emperyalizminin diğer emperyalist ülkeler üzerindeki genel plandaki etkisi, küçümsememeli, emperyalistler arasındaki gelişmeler abartılmamalıdır.

ABD'ndeki tekellere yapılan
patent, rüçhan hakkı ve li-
sans ödemeleri (milyon dolar)

ABD'ndeki tekellerin di-
ğer ülkelerdeki tekellere
yaptığı patent, rüçhan hak-
kı ve lisans ödemeleri
(milyon dolar)

1966	1 383	140
1967	1 534	166
1968	1 700	186
1969	1 894	221
1970	2 203	225
1971	2 491	241
1972	2 760	276
1973	3 200	335

Kaynak: U.S. News and World Report

SAYIN OKUYUCU, TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ AYLIK BÜLTENİ, ÜYELERİMİZİN ÖDENTİLERİNDEN ELDE EDİLEN GELİRLE BASILIYOR. BASIN VE DAĞITIM MASRAFLARININ ARTMASI, BUNA KARŞIN BÜLTENİN 2 000 ADET BASILARAK ÜCRETSİZ OLARAK DAĞITILMASI BÜYÜK BİR MALİ YÜK OLUŞTURMAKTADIR. BÜLTEN MASRAFLARININ KARŞILANMASI İÇİN BAĞIŞLARINIZI RİCA EDİYORUZ.

MİLLİYET GAZETESİ, ALİ GEVGİLİLİ, "GÜNLÜK", 7 Ağustos 1974

"...1974 haziranının ortalarında Türk toplumunun önüne belki de fazla yankı yapmayan bir bildiri geldi. Bu, TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ derneğinin kuruluş bildirisiydi. "İktisatçılar ve iktisat bilimine saygı duyanlar olarak, toplumun sorunlarından soyutlanmış bir bilim anlayışına karşı durmasıydı, bildirinin özelliği. SOYUTLANMIŞ bir iktisat, bir anlamda, bir kader sorunu demektir. İşsizlik, kalkınamamak, topraksızlık, eğitimsizlik ya da pahalılık gibi sorunları temel neden ya da ilişkilerinden ayrı düşünmek, TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ'nin bildirisinde önerildiği gibi, gerçekten de yeni bir KADERCİLİK felsefesini açık ya da kapalı olarak önermekten başka şey değil. Oysa, halk yığınları Türkiye'de de, yeryüzünün hemen her köşesinde de çok iyi biliyor ki, KADER diye soyu t bir kavram yok. İşleri rastlantısallığa, iç ya da dış etkenlerin yığınlarına karşı düşen siyasetlerine bırakmaya yani toplumsal olmamaya mahkûm olmak var ancak... Bu bir KADER değil; sosyal bilinçle kesin biçimde DEĞİŞTİRİLEBİLİR bir olgudur."

"Fildişi kulelere çekilerek, bağı kurulmak istenmeyen dünya XXI. yüzyıl yaklaşırken kendi ilişkilerini çağdaş yığınların dinamik katkılarıyla bizzat kurmaya yöneliyor. Açıklıkla, GERÇEKTEN korkmayarak, özgürlük ve demokrasiyle... Çünkü BİLİM denen şeyin konusu, alanı ve anlamı, varolan dünyanın bütün bu gerçekliğinden başka birşey değil. TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ'nin çağırdığı gibi, şimdi BİLİM varolan sorunların çözümüne yardımcı biçimde kullanılmanın ve bundan elde edilecek sonuçların da en özgür yöntemlerle halk yığınlarına ulaştırılmanın gerektiği yepyeni bir aşamadadır. Bu çağrı, YAŞAM'ın çağrısıdır; BİLİM, gerçekten BİLİMSELLİK savındaysa duymazdan gelemez YAŞAYAN'ın, o soyutlama tanımaz, gürbüz sesini..."

YENİ ORTAM GAZETESİ, KEMAL SÜLKER, "AVRUPA'DA YEPYENİ BİR ATILIM,"
23 Ağustos 1974

"...Geçen ay önemli bir örgüt kuruldu memleketimizde: TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ. Genel Sekreterliğine getirilen sayın Aydın Köymen de bu örgütün düzenlediği bir seri konferansın ilkinde AET BOİONDURUĞU'nu konu yaptı. Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun kısaltılmış adı olan AET'nin tanımını yapan Köymen özetle şunları belirtti idi."

"AET, kapitalizmin tekelci aşamasına varmış Batı Avrupa ülkelerinin, sistemin yaşayabilmesi, bu sistemde egemen unsur olan sermayenin daha da güçlenebilmesi, bu sistemin ihtiyacı olan pazarların genişletilmesi, A.B.D.'nin dünya ticareti üzerindeki egemenliğinin kurulması amaçlarına yönelmiş bir işbirliği girişimidir. Bu yüzden Ortak Pazar, sanıldığı gibi serbest ticarete dönüş değil, bunun aksine ölçeğini aşan, bölge içi ölçüsünde bir koruyuculuk denemesidir."

"AET ile olan ilişkiler bu şekilde geliştirilirken, ileri düzeyde sanayileşmiş Ortak Pazar ülkelerine karşı son derece geri bir sınaî yapıya sahip bulunduğu hiç hesaba katılmamış. Türkiye ile Ortak Pazar'ın çelişen çıkarlarının yarattığı sorun; Türkiye çıkarlarının tümü ile feda, edilmesi yoluyla çözümlenmiştir."

"Türkiye halkı ekonomik ve siyasal bağımsızlığını yitirmek pahasına Avrupalı olmayı kabullenene kadar onursuz değildir."

"TÜRKİYE HALKI VE SORULARINIZI TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ AYLIK BÜLTENİNE YAZINIZ. BÖLGESEL KONULARDA BÜLTENİMİZE KATKIDA BULUNUNUZ."